

РОЗДІЛ 2

ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ В ГАЛУЗІ ТРАНСПОРТУ

Як і все українське суспільство, в цілому, вітчизняний транспортний комплекс переживає значні організаційно-правові та змістовні перетворення і потребує реформування. На жаль, в даний час ще не створена міцна законодавча основа, необхідна для нормального функціонування транспортного комплексу в сучасних умовах. Назріла необхідність вдосконалення перевізних відносин правовими методами, оскільки без цього неможливий розвиток морського, водного, залізничного, повітряного, автомобільного і міського електричного транспорту.

Сучасний стан соціально-економічних процесів характеризується бурхливим розвитком транспортної галузі: зростає кількість вітчизняних перевізників і транспортних компаній, що здійснюють свою діяльність на території України, відкриваються нові маршрути, з'являються більш досконалі види транспортних засобів, розширюється правове регулювання відносин, пов'язаних з перевезенням пасажирів і вантажів. Разом з тим, в даний час у зв'язку з сталими радикальними змінами в різних галузях суспільного життя чинне законодавство, що регулює адміністративно-правові відносини у сфері вітчизняного транспорту, багато в чому не відповідає сучасним реаліям. В результаті проведених в останнє десятиліття економічних реформ, був втрачений комплексний підхід до державного регулювання транспортної системи, матеріально-технічна та організаційно-правова база якої в даний час безнадійно застаріває. У процесі здійснення перевезень пасажирів і вантажів виявляються правові прогалини в діяльності як спеціалізованих органів, так і органів, що визначають стратегічні напрями забезпечення безпеки життєво важливих інтересів особистості і суспільства, в тому числі і у сфері транспортної безпеки.

ОСНОВНІ КРИТЕРІЇ РОЗМЕЖУВАННЯ ПІДВІДОМЧОСТІ РОЗГЛЯДУ СПРАВ ПРО АДМІНІСТРАТИВНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ ЗА АДМІНІСТРАТИВНИМ ПРАВОМ УКРАЇНИ

Реформування системи органів, які уповноважені розглядати справи про адміністративні правопорушення повинне полягати не лише у скороченні каталогу таких органів (посадових осіб), а головним чином у оптимізації такої системи на функціонально-галузових засадах. Правильне вирішення питань підвідомчості – необхідна умова кваліфікованого, оперативного розгляду справ про адміністративні правопорушення [1, с.25]. Для наукової організації досліджуваної юрисдикційної діяльності має велике значення чітке визначення того, який суб'єкт влади якими справами відає, хто які справи оформляє, розглядає, вирішує.

Відповідно до статті 217 КУпАП, посадові особи, уповноважені розглядати справи про адміністративні правопорушення, можуть накладати адміністративні стягнення в межах наданих їм повноважень і лише під час виконання ними службових обов'язків. У статті 213 КУпАП визначений перелік органів (посадових осіб), уповноважених розглядати справи про адміністративні правопорушення, проте він не є вичерпним і може доповнюватися вказівками інших нормативно-правових актів, про що свідчить й історія розвитку адміністративного права. Така ситуація звісно не свідчить про детальну регламентацію даного явища, а тому виникає потреба більш змістовної уніфікації норм, що регулюють питання підвідомчості справ про адміністративні правопорушення. Немає в юридичній літературі і єдиної точки зору щодо обмеження переліку органів (посадових осіб), яким підвідомчі справи про адміністративні правопорушення [2, с.10].

Підвідомчість слід також розглядати як правовий засіб регламентації розподілу повноважень по розгляду справ про адміні-

стративні правопорушення між окремими органами (посадовими особами), адже нормативне закріплення даного інституту дає змогу уникнути "дублювання" у діяльності різних органів (посадових осіб) при розгляді, у нашому випадку, справ про адміністративні правопорушення. Негативним наслідком такого явища може бути "конкуренція" між окремими органами чи посадовими особами, коли відповідні суб'єкти будуть одночасно реагувати на один і той же факт правопорушення або, навпаки, не реагувати, вказуючи на повноваження один одного у розгляді справ про адміністративні правопорушення.

Як приклад можна привести підвідомчість адміністративним комісіям справ про адміністративні правопорушення, що передбачені статтею 111 КУпАП "Порушення правил безпеки польотів" або статтею 99 КУпАП "Порушення Правил охорони електричних мереж", які б доцільно було б віднести до виключної компетенції спеціалізованих органів виконавчої влади, оскільки розгляд таких справ потребує не лише оперативності та об'єктивності розгляду, але й фаховості осіб, які здійснюють їх розгляд.

З цією метою необхідно законодавчо регламентувати критерії визначення та розмежування підвідомчості розгляду справ про адміністративні правопорушення. Так, на нашу думку, головними критеріями при визначенні підвідомчості справ про адміністративні правопорушення повинні бути: об'єкт адміністративного правопорушення; суб'єкт адміністративного правопорушення; територія вчинення правопорушення; суспільна небезпека та шкода від вчиненого адміністративного правопорушення; санкція, яка передбачена нормою за вчинення певного правопорушення.

Вірне визначення підвідомчості розгляду справ про адміністративні правопорушення залежить, перш за все, від визначення об'єкта адміністративного правопорушення (як загального, так і безпосереднього), проте специфіка правовідносин, на які здійснюється посягання, не завжди дає змогу визначити підвідомчість справи, бо можливе дублювання повноважень різних органів. Наприклад, справи про адміністративні правопорушення передбачені статтею 120 КУпАП "Порушення правил пожежної безпеки на залізничному, морському, річковому і повітряному транспорті", розгляд яких можуть здійснювати як

спеціалізовані державні органи – органи пожежного нагляду, а також органи залізничного, морського і річкового, повітряного транспорту (статті 223-228 КУпАП).

Суб'єкт вчинення адміністративного правопорушення є важливим критерієм визначення правопорушення у випадках вчинення правопорушення неповнолітньою особою (стаття 221 КУпАП), іноземним громадянином чи особою без громадянства (стаття 16 КУпАП).

Територіальний критерій підвідомчості визначає територіальну приналежність справ про адміністративні правопорушення, адже за загальним правилом, справи про адміністративні правопорушення розглядаються за місцем їх вчинення чи місцем проживання правопорушника.

В окремих випадках, входячи зі суспільної значимості, складності справи, законодавець повинен визначати так звану "ієрархічну" підвідомчість, тобто випадки, коли справу слід передавати на розгляд вищестоячому органу або надавати йому право брати до свого провадження справи у нижчестоящих органів. В системі органів внутрішніх справ така підвідомчість має часткову регламентацію (стаття 222 КпАП України).

В провадженні у справах про адміністративні порушення дуже часто одні органи (посадові особи) вправі розслідувати справи, інші – розглядати їх і приймати постанови, треті – розглядати скарги на постанови. Тому в процесі розгляду справ про адміністративні правопорушення актуальним є питання про стадійну підвідомчість справ, а також підвідомчість при здійсненні окремих дій (хто надає відстрочку виконання постанови, складає протокол і т.д.).

Визначення підвідомчості справ про адміністративні правопорушення повинне віддзеркалювати співвідношення між конкретними справами про адміністративні правопорушення та визначеним у законодавстві органом (посадовою особою), який уповноважений, відповідно до своїх повноважень, здійснювати розгляд та вирішення справи, а для цього важлива чітка регламентація критеріїв підвідомчості [3, с.88].

На сьогодні існує потреба у правовому закріпленні критеріїв підвідомчості справ про адміністративні правопорушення та послідовності визначення підвідомчості справ про адміністра-

тивні правопорушення, що унеможливило б "дублювання" у діяльності різних органів (посадових осіб) при розгляді справ.

Література

1. Адміністративна відповідальність в Україні: навчальний посібник / [Комзюк А. Т., Гуменюк В. А., Джагунов Г. В., Комзюк Л. Т., Лисач Ю. Г., Салманова О. Ю., Синьов О. В., Тищенко М. М.]; за заг. ред. А. Т. Комзюка. 2-е вид., перероб. і доп. – Харків : Ун-т внутр. справ, 2000. – 99 с.

2. Анохіна Л. С. Суб'єкти адміністративної юрисдикції в Україні: автореф. дис. на здобуття наукового ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.07 "Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право" / Л. С. Анохіна – Харків, 2001. – 21 с.

3. Личенко І. О. Адміністративна відповідальність посадових осіб органів місцевого самоврядування: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / І. О. Личенко. – Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2012. – 160 с.

УДК 342.9 (043.2)

Веселов М. Ю.,

к.ю.н., с.н.с., доцент,

Донецький юридичний інститут МВС України, м. Донецьк

УМОВИ ВИКОНАННЯ АДМІНІСТРАТИВНОГО ШТРАФУ У ПРИМУСОВОМУ ПОРЯДКУ

Штраф є одним із видів адміністративних стягнень, який найчастіше застосовується за правопорушення у сфері безпеки дорожнього руху. Стаття 307 КУпАП у загальних рисах визначає строки і порядок виконання постанови про накладення штрафу. Але насправді це питання не можна вважати таким вже собі простим. Під час практичної реалізації відповідних положень законодавства виникає багато спірних та, не до кінця врегульованих питань. Особливо це стосується примусового виконання штрафів.

Ухилення від добровільного виконання постанови про накладення адміністративного стягнення призводить до необхідності

застосування відносно правопорушника примусових заходів впливу. Основні умови примусового виконання постанови про стягнення штрафу встановлює КУпАП (ст. 308) та Закон України "Про виконавче провадження". Одним зі спірних питань виконання адміністративного штрафу є з'ясування умов та розміру його стягнення (з боку зацікавлених посадових осіб) та сплати (з боку правопорушника) після закінчення строку, встановленого ч. 1 ст. 307 КУпАП. Частина 3 ст. 299 КУпАП встановлює, що така постанова підлягає примусовому виконанню. Далі ч. 2 ст. 308 Кодексу додає, що у порядку примусового виконання постанови про стягнення штрафу за вчинення адміністративного правопорушення з правопорушника стягується подвійний розмір штрафу, визначеного у відповідній статті цього Кодексу та зазначеного у постанові про стягнення штрафу. З урахуванням зазначених вимог МВС України (на прикладі порушень ПДР) цю проблему намагається вирішити шляхом встановлення зразка постанови у справі про адміністративне правопорушення, затвердженого наказом МВС України від 26 лютого 2009 року № 77 [1].

Другий пункт резолютивної частини постанови передбачає стягнення з порушника, у разі несплати штрафу в установленний строк, подвійного його розміру. Але, аналіз звернень громадян до підрозділів ДАІ та органів ДВС свідчить, що правопорушники, дуже часто, навіть після завершення 15-денного терміну сплачують штраф без врахування подвоєння суми. Чи враховувати таке виконання після перебігу встановленого ч. 1 ст. 307 КУпАП строку повністю завершеним? Ще раз процитуємо положення КУпАП: "постанова про накладення адміністративного стягнення у вигляді штрафу підлягає примусовому виконанню після закінчення строку, встановленого ч.1 ст. 307 цього Кодексу" (ст. 298); "у порядку примусового виконання постанови про стягнення штрафу за вчинення адміністративного правопорушення з правопорушника стягується: подвійний розмір штрафу..." (ст. 308).

Отже, підкреслимо, що подвійний розмір штрафу стягується лише у порядку примусового виконання постанови. Примусове виконання постанов про адміністративні штрафи є окремим видом виконавчого провадження і КУпАП не регламентується. Ці правовідносини регулюються Законом України "Про виконавче провадження". Зазначимо, що визначення поняття "примусове ви-